

www.jollibread.com

© 2020, Josep Antoni Fluixà

© 2020, Gala Pont

© D'aquesta edició:

2021, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Edicions Voramar, S. A.
València, 44. 46210 Picanya (València)

Telèfon: 96 159 43 90

ISBN: 978-84-16666-52-2

Depòsit legal: M-2002-2021

Printed in Spain – Imprés a Espanya

Primera edició: març de 2021

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

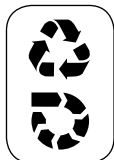
Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Julia Ortega,

Álvaro Recuenco i Laura Ruiz

Les matèries primeres utilitzades
en la fabricació d'aquest llibre són reciclables
i compleixen àmpliament amb la normativa
europea de sostenibilitat, economia circular
i gestió energètica.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització
dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu
fotocopiar o escanejar algun fragment, adreceu-vos a CEDRO
(Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

El somriure de Fàtima

Josep Antoni Fluixà

Il·lustracions de Gala Pont

jollibre

*A Maroua, pel seu somriure que inspirà
aquesta història.*

*A Lidia Requena Blasco, perquè mentre
llegia els meus llibres em donà força per
a escriure.*

Fàtima va a escola

Fàtima somriu tímidament i ensenya les dents blanques com el marfil. Quan li parlen, només assenteix amb el cap i somriu. No diu res. Només somriu. Però el seu somriure és generós i s'estén per les galtes. És un somrís educat i respectuós sempre amb la persona que li parla.

Potser Fàtima no entén el que li diuen. Fa a penes uns quants mesos que ha arribat al nostre país. Per sort, des que ha començat el curs, Fàtima va a escola. El primer dia no la coneixia ningú, però la mestra li donà la benvinguda davant de tota la classe. I, llavors, tots els xiquets i les xiquetes van fer un fort aplaudiment.

Fàtima, naturalment, contestà amb un somriure i, sense que ningú se n'adonara, sospirà

alleugerida. Havia passat por quan sa mare l'havia deixada sola al pati de l'escola. Li hauria agradat plorar, però no ho va fer perquè ja era fadrina: tenia nou anys i anava a quart. I, quan van a quart, els xiquets i les xiquetes ja no ploren el primer dia de classe.

8 I ella això ho sabia. Li ho havien dit els pares, però se sentia insegura i no podia evitar-ho. Al seu país tampoc no havia tingut l'oportunitat d'anar mai a escola i, per això, desconeixia què li podia passar entre les quatre parets de l'aula on l'havien clavada. Per sort, de seguida, se li acostaren Àgata i Laia i l'assegueren al seu costat. Les tres formaren un equip en companyia també d'Enric i de Manel.

A l'hora del pati, la resta de la classe saludà Fàtima. Tots volien saber qui era, d'on venia, si tenia germans, què era el que més li agradava... En definitiva, les coses que habitualment volem saber dels nostres amics i amigues. Però Fàtima només somreia.

—Em pense que no ens entén —digué molt seriós Manel.

—Jo crec que no sap parlar —sentencià Maria, una xiqueta que sempre volia tindre raó.

—És possible que parle un altre idioma —puntualitzà Laia— i no entenga el que li diem.

10 —Si és així —proposà de seguida Àgata—, li haurem d'ensenyar a parlar com nosaltres.

I partir d'aquell instant, tots van començar a parlar-li a espaiet. A cada paraula nova que apareixia en la conversa, s'esforçaven per explicar-li-la. I Fàtima somreia. Somreia de matí i somreia de vesprada.

I, amb el pas dels dies, Fàtima començà a entendre tot el que li deien. Al cap de dos mesos, coneixia ja què significaven paraules com *casa*, *vent*, *pluja*, *exercicis*, *pilota* i, fins tot, verbs com *cantar*, *córrer* o *cuinar*. Fàtima aprenia amb facilitat i rapidesa, però parlava poc.

A l'escola, s'ho passava bé. Tenia amigues i amics. Àgata i Laia no se separaven del seu

costat i la protegien sempre. De fet, quan algú la insultava, la defensaven. Però fora de l'escola, Fàtima se sentia sola. I plorava també quan la gent que desconeixia li feia mala cara o gestos de rebuig.

A Fàtima només li agradava eixir de casa per anar a l'escola. Baixar al carrer li feia por. Sembla que encara tenia massa present la seua ciutat natal i l'horror de la guerra.

11

Però, sobretot, sentia pànic cada vegada que se li acostava un grup de xicons grandots amb els cabells rapats. No suportava els tatuatges que llüien als braços musculats ni tampoc el menyspreu amb què la miraven. Fàtima tractava de passar desapercebuda i se n'allunyava tan prompte com podia.

No obstant això, la vida de Fàtima havia canviat molt. Ara tenia una casa i els seus pares treballaven. Fins i tot, li havien comprat algun joguet; pocs, perquè els diners no els sobraven. Però Fàtima jugava sola i somreia. I també llegia. Sobretot, llegia. Cada dia agafava un

llibre de la biblioteca de l'escola i el llegia. La mestra n'estava admirada.

12 I Fàtima aprenia molt de pressa. Ja sabia què volien dir paraules com *teuladí*, *solidarietat*, *estima*, *dofí* i, fins i tot, *entotsolat*. Però parlava poc i molt fluixet. I només amb les amigues. I així, entre unes coses i altres, passà l'hivern i, prompte, l'aire va començar a fer olor de març.

Ara, Fàtima ha sigut invitada a la festa d'aniversari de Laia. Laia és fallera i sa mare ha preparat un berenar al casal de la falla. Fàtima no ha anat mai a una festa d'aniversari. Tampoc no ha entrat mai en cap casal faller. Hi ha molta gent: gent gran i gent menuda com ella. Fàtima somriu.

Laia, així que la veu, corre a saludar-la:

—Etic molt contenta! Em fa molta il·lusió que estigues ací.

De seguida, Laia li presenta els amics i les amigues que Fàtima no coneix. Quasi tots són fallerets i falleretes. El casal és gran: hi ha un

racó amb jocs infantils. Sona música de fons i venen ganes de ballar. Fàtima juga ací i allà. Tots volen jugar amb ella. La criden d'un lloc i de l'altre.

La mare de Fàtima també somriu. La mare de Laia li ha presentat molta gent i conversa amb la resta dels pares i les mares. Els xiquets i les xiquetes ja han berenat. Fora del casal encara fa sol; la vesprada és llarga i algú proposa d'eixir al carrer. És molt divertit jugar al carrer. Fàtima també ix.

De sobte, sona l'esclat d'un coet: un tro ensordidor. Fàtima es tapa les orelles i fuig espantada. Àgata la veu i corre a ajudar-la.

—No tingues por! Només és un coet.

A poc a poc, Fàtima es calma. Sa mare l'ha abraçada i li ha acariciat els cabells llargs. Sonen més coets al carrer, però ara sembla que Fàtima no té por. Manel, Àgata i Laia l'acompanyen. Enric li mostra un coet i li ensenya com explotar-lo. Fàtima somriu amb els ulls encara plorosos.

—Vinga! Ara tu, Fàtima! Tira un coet —li diu Manel somrient.

14 I Fàtima n'agafa un i, amb la metxa, l'encén. El coet explota. I Fàtima riu ben fort, amb una carcallada. Riu mentre mira de reüll sa mare. Feia molt de temps que Fàtima no reia així: des que jugà per última vegada amb Mazen, el seu germà. Un coet dels grans destrossà la casa on vivien i Mazen no es pogué escapar de la desgràcia.

Fàtima no ho oblidarà mai. Hi ha coses que no es poden oblidar. Però ara sembla que ha recuperat el somriure. Els amics i les amigues l'abracen i celebren el llançament del seu primer coet. I mentre la festa continua al casal i al carrer, Fàtima somriu i diu ben fort:

—En vull un altre!

El naixement de Fàtima

Rana, la mare de Fàtima, contempla satisfeta la filla que juga i riu alegre. Sembla que tots els núvols foscos del passat se li hagen esborrat definitivament i la cara li brilla com un sol d'estiu. Però no sempre ha sigut així. 15

De fet, Rana fa temps que no riu. Com a molt, des que han arribat a aquest país d'acollida, somriu un poc quan veu Fàtima jugar amb les amigues i els amics. Però hui sí: hui ho ha fet. Quan ha sentit Fàtima cridar «en vull un altre!», no ho ha pogut evitar i li ha eixit un riure sorollós i bonic que ha contagiats també les altres mares.

I, de seguida, a Rana li ha vingut a la memòria l'última vegada que va riure així. Va ser el

dia en què Fàtima va nèixer. La guerra, al seu país, havia començat feia uns pocs dies, després de mesos de manifestacions, revoltes i disturbis als carrers. La gent del poble reclamava llibertat i un treball digne per a poder viure bé, però aquest desig no era compartit pels qui manaven i pels seus partidaris.

16

Per sort, a Alep, la ciutat on vivien, les desgràcies de la guerra encara no s'havien fet visibles i Rana, a pesar de la preocupació creixent que patia per les tristes notícies del conflicte iniciat, va poder saludar la filla amb un gran somriure.

Samir, el seu home, també va somriure, embadalit amb el rostre de la criatura acabada de nèixer. Però, potser, qui més content es va posar va ser Mazen.

—És molt bonica! Veritat, mare? La meua germana és la més bonica del món!

Feia temps que Mazen volia tindre un germà o una germana. Tenia ja sis anys i volia algú amb qui jugar quan estava a casa.

—Jo la cuidaré molt, mare! Veritat que em deixareu cuidar-la?

Mazen es mostrava entusiasmat i no parava de riure i de saltar. Cap ombra funesta era capaç d'amargar-li l'alegria que sentia. A son pare, per contra, la preocupació li retornà prompte.

—Rana, crec que tu i els xiquets hauríeu d'eixir de la ciutat i refugiar-vos a casa dels meus pares. Al poble estareu més segurs.

—Si tu no vens amb nosaltres, jo em quede ací —li contestà Rana.

—Jo no me'n puc anar, ni fugir. Soc metge i, ara més que mai, em necessiten a l'hospital.

—Llavors, ens hi quedarem tots —sentencià Rana.

—Sí, sí! Ens hi quedarem tots —cridà Mazen—. No us preocupeu, jo cuidaré Fàtima perquè ningú no li faça cap mal.

Samir i Rana es van mirar i esclafiren en un nou riure que els il·luminà les dents com si foren perles.

—Pel que sembla, la xiqueta ja té nom! —di-
gué el pare.

—Sí: Fàtima! Mazen l'ha triat!

Aquell dia va ser l'últim que Samir i Rana van viure amb la tranquil·litat dels dies de pau, però sabien ja que la maldat i l'odi s'escampaven com un càncer per les terres àrides del seu estimat país.

19

A poc a poc, el temps avançava i la desgràcia es feia cada vegada més gran. Rana, després d'al·letar Fàtima i de cuidar-la durant una temporada, es reincorporà a la seua faena de mestra. Procurava que la tristesa no atrapara per complet els seus alumnes, però cada dia resultava més difícil aconseguir-ho.

Pels carrers es veien camions carregats d'homes armats que anaven al front a guerrejar i, de tant en tant, començaren a sentir també el so infernal dels avions enemics que bombardejaven la ciutat.

Samir treballava moltes hores a l'hospital, perquè cada volta arribaven més persones ferides,

i Rana dedicava ara més hores a buscar el menjar que necessitaven; perquè, a les botigues de la ciutat, els aliments ja començaven a escassejar.

20 Per sort, Mazen tenia cura de la germana: l'alimentava a les hores que tocava i la protegia amb el seu cos quan se sentien per la ciutat els esclafits de les bombes.

El xiquet sempre rebia els pares amb un somriure.

—Saps què, mare? Hui Fàtima ha fet petorrets amb la boca!

No preguntava mai res de la guerra.

—Hola, pare! Fàtima ja comença a parlar! Ha dit *tete*!

I Mazen reia fort per allunyar de casa un món que s'enfonsava. No necessitava que ningú li contara res. Ell ja veia, quan eixia al carrer, les façanes destrossades dels edificis que havien tingut la mala sort de ser bombardejats.